

מסורת הש"ס

(א) [ברכות מז: וס"ג], (ב) [נעוּט הדפוס], (ג) ב"ב ע"ג, (ד) [ב"ב טה, ע"ש שבת לד, ברכות מז], (ה) [מנחות מז, ע"ש], (ו) [נמנח' ליחא], (ז) [משנה סוף עוקצים וי"ע ועי' בשם סדר למשה ישוע נטון על זה], (ח) [פסוּת ח: ושם אית' רבי אומר אמנם שם טו: דמסקין דשמע'י לר"מ כו' משמע דגיי דהכא עיקר וע"ש ברש"י וכן איתא ג"כ בתוספתא שם פ"ג], (ט) [ג"א יהודה], (י) [ג"ל אחר ד"ה כי מטין], (י"א) [ג"ל אחר ד"ה שמשותין], (י"ב) [ג"ל מעלה], (י"ג) [עיי' רש"י מנחות מז], (י"ד) [עיי' רש"י שם], (ט"ו) [ג"ל שם מלות ועשר באתון וכו',

גיליון הש"ס

גמ' זה הקורא רבו בשמו. עיי' יבמות מ ע"ב מד"ה אחר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ישר. נמחק: [ב] שם יהושע נמחק: [ג] שם בורת תנן ואסה. י"ב א"ל ר"י ואסה: [ד] רש"י ד"ה שמשותין כו' וורת כהם. י"ב עיי' רש"י בע"י:

לעזי רש"י

דינטר"ס [דינטייר"ש]. פירות מתוקים.

מוסף רש"י

י"שר. יפה אחרת (שבת טג:) שפיר אקמרת (פסחים ג:) חזקין טה). ורחוקי בהם עשר. של רחב, ברום עשרים. והייט אקדס, לשון קודש שחוקק כהם, ומשעה נמי אכן טובה שמהלכה כהש קודמת, כמו (ישעיה ג) קודמי אש (דש"ב ב"ב עה.). אקדח. קרנוקל"ק כלע"ז ובמרגוט יומנן אכני גומרא (שם). כביעתא דציילצלא. צילת שוף קטן ששמו תאציל (שם). גל של עצמות. כמת שניקב בשרו ונפל מונח הככה (שבת לד.). להתיר פה של מעלה. פה אלמים, שכל אלס האוכל ממנו נרפא (תנחות צח.). פה של מטה. פה רחם של עקרות (שם). חזקיה אמר בר'. חזקיה ובר' קפחא מפרשא מילתייהו טפי והיא היא (שם). בסאסאה. בנותן אומה סאה ענמה כשהיא משלחה לאבדון מריבנט (סוטה ח:).

לא שרו לן עורבא. לא אמרו לנו שום חידוש שלא מזניו בתורה (דשרינן עורבא): **נדקא שרינא לנו עורבאל**. שהיתר זה אינו מזוי בתורה אלא סופרים אמרוהו: **כגון דאמר הנהו רבנן**. כלדס שאומר אותו ת"ח דלשון בזוי הוא זה שהיה לו לומר רבותינו שבמקום פלוני.

ל"א כגון דאמר הני רבנן דכשהוא

מספר שום דבר מרבנן אומר הני ולשון גנאי הוא אצל הנהו רבנן אינו גנאי: **כי מטו מגלס אסתר**. לתקן לה מטפחת אמרי הא מגלת אסתר לא בעיא מטפחת כלומר בלשון בעיא א"ל לרב יהודה הא ודאי לא זריכא מטפחת כגון האחרות ולשון גנאי הוא דהוא להו למימר לרדס בלשון שאלה כך זריכה או אינה זריכה: **מעין בית ה' ילא והסקה את נחל שטים** (יואל ד): **מגדים**. דינטר"ס בלע"ז כל מיני פירות מתוקים: **יעבר**.

בכל חדש וחדש יתבשלו זו פירות: **יבשמו**. שאומר פלוני ואינו אומר מורי רבי פלוני: **א"ל הוא סבא י"שר וכן אמר רבי יוחנן**. כדרכיך ור' יוחנן נמי הכי קאמר כדאמרת מ"ר. ולא גרסינן וכן אמר רבי יוחנן י"שר: **כי האי גווגא**. מי מיחוי כאפקרומא: **אלא אי שמיע לך מידי הא שמיע לך**: **נגנג עליו אוסו תלמיד**. אדרכי יוחנן דהיינו אפקירותא: **כדכד**. אכן טובה וכן שמה: **שמשוסין**. תלונוט שהשמש זורח בהם [י] כמו (תהלים פד) שמש ומגן היינו שמש ממם. (ז"א) לאכני אקדח שהקצ"ה חוקקן כבמקדח עד שחוקק בהם עשר זכוס עשרים: **ציילנלא**. שוף קטן: **גל של עצמום**. שמת דלדס שמת נעשה גל של עצמות: **קוממיום**. שמי קומות של אדס הראשון כדאמרינן בנגיגה (דף יב). שמיעטו הקצ"ה והעמידו על מאה אמה שנאמר ותשם עלי כפך כף כגימטריא הכי

שלישים על שלישים אמות וחוקק בהם

שלושים שנאמר ‏ושמתי כדכוד שמשותיך ושמעריך לאבני אקדח וגו'³ **לגלג עליו אותו תלמיד** אמר השתא כביעתא דציילצלא לא משכחינן כולי

האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזינהו למלאכי השרת דקא מנסרי אבנים ומרגליות אמר להו **הני למאן אמרי עתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים** כי הדר אשכחיה לר' יוחנן דיתיב וקא דריש א"ל רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי אמר לו ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה ‏י"ב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות מיתבי⁴ ואולך אתכם קוממיות ר"מ אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר ק' אמה כנגד היכל וכותליו שנאמר ‏אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל וגו'⁵ כי קאמר ר' יוחנן לכויו דבי זיקא מאי ‏ועלהו לתרופה ר' יצחק בר אבודימי ורב חסדא חד אמר להתיר פה של מעלה וחד אמר להתיר פה של מטה איתמר⁶ (נמי) חזקיה אמר להתיר פה אילמין בר קפרא אמר להתיר פה עקרות ר' יוחנן אמר לתרופה ממש מאי לתרופה ר' שמואל בר נחמני אמר לתואר פנים של בעלי הפה דרש ר' יהודה ברבי סימון כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה מבחיק זיויו לעולם הבא שנאמר ‏מראהו כלבנון בחור כארוזים אמר ר' תנחום בר' חנילאי כל המרעيب עצמו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה משביעו לעולם הבא שנאמר⁷ מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם כי אתא רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר ‏ברוך ה' יום יום יעמם לנו האל ישועתנו סלה⁸ א"ל אביי וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר ‏מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן אמר מאי טעמא לא שכיחת באגדתא דאמרי במערבא משמיה דרבא בר מרי⁹ עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנא' ‏להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא יש בגימטריא תלת מאה ועשרה הוי תניא¹⁰ ר' מאיר אומר במדה שאדם מודדן לו דכתיב ‏בסאסאה בשלחה תריבנה אמר ר' [ב] [י]יהושע וכי אפשר לומר כן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעולם הבא והכתיב¹¹ שמים בורת [ג] תכן ואתה אי אומר כן איזו היא מדה מרובה מדת טובה מרובה או מדת פורענות

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

הוי: **כנגד היכל וכוסליו**. שכן היה אורך כל ההיכל עם הכותלים דכמצי (מלכים א ו) והצית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו וכותל מזרח שש אמות וכותל מערב שש אמות ואמה אחת טרקסין הרי י"ג אמות ואולם עשר אמה רוחב וכותל האולם שש הרי כ"ט ומאחורי האולם תא אחד רחבו

שש וכתלו ה' הרי מ' וס' אמה של אורך הצית הרי מאה והיאך יכילין לכוף קומתן וליכנס בפתח שאין לו אלא רוס עשרים כדאמרת: **אשר צנינו**. כלומר צניס שלנו יהיו לעתיד כאילנות גבוהין מגודלים: **וכנטינו**. וצנות שלנו כויות המחוטבות לתבנית היכל כלומר ככותל ההיכל מחוטבות כמו (דברים כט) מחוטב ענין. לישנא אחריןא אהיכל דבית שני קאמר דקיס לן היכל ס' אורך זכוס מאה הוא: **לכוו דצי זיקא**. לתלונוט שהשמש והאור נכנסין בהן אצל השערים גבוהים יותר: **[לפסיר פה של ט מטה]**. להסיר **י** פה אלמים שיהו מדצרים: **להסיר פה של מטה**. רחם של העקרות האולכות מן העלין נפקדות': **איסמר נמי חזקיה וכו'**. והיינו הך דלעיל לתרופה: **מראהו כלבנון**. וכתיב לעיל מיניה שמורות כעורב וסמין ליה חכו ממתקים: **יריוון מדשן ציפך**. אמר לי רבי דלעיל מינה מהאי קרא מיירי עניינא דמרעיב את עצמו וקאמר יריוון מדשן ציפך שהקצ"ה משביען לעוה"צ: **מלא עומסו**. מלא חופנו של הקצ"ה טובה: **וכי אפשר לומר כן**. היאך אדס יכול לקבל מלא עומסו של הקצ"ה והרי אין לו מקום ליתן דכל העולם כולו אינו אלא כמזרת ועד אגודל: **י** באתון עולמות יתן ללדיק את העומס: **זכוס שאדס מורד**. אס מדד ונתן זדקה לעני מלא חפניו הקצ"ה מורד בחפניו ונותן לו: **וכי אפשר לומר כן**. שהיא הקצ"ה נותן לאדס מלא חפניו והלא אינו יכול לסבול כל כך: **הוי**

האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזינהו למלאכי השרת דקא מנסרי אבנים ומרגליות אמר להו **הני למאן אמרי עתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים** כי הדר אשכחיה לר' יוחנן דיתיב וקא דריש א"ל רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי אמר לו ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה ‏י"ב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות מיתבי⁴ ואולך אתכם קוממיות ר"מ אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר ק' אמה כנגד היכל וכותליו שנאמר ‏אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל וגו'⁵ כי קאמר ר' יוחנן לכויו דבי זיקא מאי ‏ועלהו לתרופה ר' יצחק בר אבודימי ורב חסדא חד אמר להתיר פה של מעלה וחד אמר להתיר פה של מטה איתמר⁶ (נמי) חזקיה אמר להתיר פה אילמין בר קפרא אמר להתיר פה עקרות ר' יוחנן אמר לתרופה ממש מאי לתרופה ר' שמואל בר נחמני אמר לתואר פנים של בעלי הפה דרש ר' יהודה ברבי סימון כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה מבחיק זיויו לעולם הבא שנאמר ‏מראהו כלבנון בחור כארוזים אמר ר' תנחום בר' חנילאי כל המרעيب עצמו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה משביעו לעולם הבא שנאמר⁷ מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם כי אתא רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר ‏ברוך ה' יום יום יעמם לנו האל ישועתנו סלה⁸ א"ל אביי וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר ‏מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן אמר מאי טעמא לא שכיחת באגדתא דאמרי במערבא משמיה דרבא בר מרי⁹ עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנא' ‏להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא יש בגימטריא תלת מאה ועשרה הוי תניא¹⁰ ר' מאיר אומר במדה שאדם מודדן לו דכתיב ‏בסאסאה בשלחה תריבנה אמר ר' [ב] [י]יהושע וכי אפשר לומר כן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעולם הבא והכתיב¹¹ שמים בורת [ג] תכן ואתה אי אומר כן איזו היא מדה מרובה מדת טובה מרובה או מדת פורענות

הוי

ק.

יב א מיי פ"ה מהלכות ת"מ הלכה ה סמג עשין עד טו"ש"ע י"ד סי' רמב סעיף טו:

תורה אור השלם

1. ויהי הוא מספר לפולך את אשר החיה את המפת והנה האשה אשר החיה את בנה צעקת אל המלך על ביתה ועל שרה ויאמר אחוי ארני המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע: מלכים ב ח ה 2. ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פרוי לקושייו יבבר בי מקייו מן המקדש המה יוצאים ונהה פרוי למאכל ועלהו לתרופה: יחזקאל מז יב ושמתי כדכד שמשותיך ושמעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ: ישעיהו נד יב 4. אני יי אלהים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מזהו לקם עבדים ואשבר מטת עלבם ואלוך אתכם קוממיות: ויקרא כו יג 5. אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כויות מחוטבות תבנית היכל:

6. שוקיו עמודי שש מקדשים על אדני פו מקראהו בלבנון בחור כארוזים:

7. ירון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם:

8. ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה: תהלים סח כ

9. מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשלש עפר הארץ וישקל בפלס הרים וגבעות במאזנים: ישעיהו מ יב 10. להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא:

משלי ח כא 11. בסאסאה בשלחה תריבנה הנה ברוחו הקשה ביום קרים: ישעיהו כו ח